Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Viite: 2024 III LTAE (HE 153/2024 vp)

# Vuoden 2024 kolmas lisätalousarvioesitys

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle esitetään nimellisesti noin 139 miljoonan euron lisäystä vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarvioesityksessä. Todellinen lisämäärärahan tarve on noin 121 miljoonaa euroa. Väyläverkon kehittämismomentille esitettävästä noin 11,5 miljoonan euron lisäyksestä noin 6,5 miljoonaa euroa on lisätalousarviossa tuloutettavien CEF-tukien maksatusten osoittamista väylähankkeille ja 5 miljoonaa euroa on RRF-tukena myönnettävän määrärahan aikaistamista vuodelta 2026 vuodelle 2024. Lisäksi lisätalousarvioesitykseen sisältyy noin 6 miljoonaa euroa vuonna 2022 myönnettyjen määrärahojen uudelleenbudjetointeja niiden käyttöajan pidentämiseksi.

Todellisesta noin 121 miljoonan euron lisämäärärahatarpeesta noin 98,5 miljoonaa euroa aiheutuu tarpeesta lisätä arvonlisäveromomentin määrärahaa johtuen yleisen arvonlisäverokannan korotuksesta 25,5 prosenttiin syyskuun alusta 2024 alkaen. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen -momentille esitetään 22,5 miljoonan euron lisäystä johtuen aiempien vuosien tukipäätösten viivästymisestä sekä aluskannassa tapahtuneista muutoksista. Kyseisen momentin määrärahaa saa käyttää meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisiin menoihin eli kyse on lakisääteisistä menoista. Tukipäätösten tekeminen tukivuosilta 2022 ja 2023 on viivästynyt tukihakemusten oikaisuvaatimusten käsittelyn ja tukiedellytysten selvittämisen vaatiman ajan vuoksi. Viivästyksistä johtuen vuodelta 2023 on siirtynyt vuodelle 2024 maksettavaksi 21,2 miljoonaa euroa. Lisäksi kauppa-alusluetteloon merkittyjen alusten aluskannassa on tapahtunut muutoksia. Vanhempia matkustaja-aluksia on korvattu uusilla isommilla aluksilla, joissa on suurempi miehistö ja kasvanut miehistötuen määrä. Tämän vaikutuksen vuoden 2024 määrärahan korotustarpeeseen on arvioitu olevan 1,3 miljoonaa euroa.

Perusväylänpidon momentille esitetään jäänmurtajien sopimusvaltuuden korotusta 7 miljoonalla eurolla 135 miljoonasta eurosta 142 miljoonaan euroon. Valtuus kattaa Väyläviraston ja Arctia Icebreaking Oy:n välisen jäänmurtopalvelusopimuksen viiden perinteisen jäänmurtajan osalta. Sopimuksesta on meneillään toinen 5-vuotinen optiokausi, joka käsittää operointikaudet ajalla 1.11.2020 - 31.5.2025. Sopimus on päättymässä ja valtuuden korottamisella varmistetaan, että valtuus ei ylity tai lopu kesken, mikäli tuleva talvi 2024–2025 on haastava ja palvelumaksuun kohdistuu suuret indeksikorotukset. Ehdotuksella ei ole toistaiseksi määrärahavaikutuksia perusväylänpitoon, vaan rahoitus pyritään järjestämään tarvittavilta osin perusväylänpidon nykyisen kehystason puitteissa.

Väyläverkon kehittäminen -momentille esitetään 11,552 miljoonan euron lisäystä, josta 6,552 miljoonaa euroa perustuen momentille 12.31.10 tuloutettaviin CEF-tukien maksatuksiin. CEF-tukien maksatuksista 5,052 miljoonaa euroa osoitetaan hankkeelle Turun ratapihan kehittäminen ja Kupittaa—Turku kaksoisraiteen rakentaminen sekä

1,5 miljoonaa euroa hankkeelle Vt 6 Korian kohta. CEF-tukien tuloutettavista maksatuksista 6,066 miljoonaa euroa jää myöhemmin kohdennettavaksi ja se lisää osaltaan väyläverkon kehittämismomentin sitomatonta hankevarausta. Väyläverkon kehittämismomentille esitetään myös Digiradan kehitys- ja verifiointi -hankkeen RRF-määrärahaosuuden aikaistamista 5 miljoonalla eurolla vuodelta 2026 vuodelle 2024. Määrärahan aikaistaminen ei vaikuta hankkeen kokonaismäärärahaan eikä valtuuteen.

Lisäksi väyläverkon kehittäminen –momentille esitetään valtuuden korotusta kahdelle käynnissä olevalle väylähankkeelle. Hankkeelle vt 4 Oravasaaren eritasoliittymä, Jyväskylä esitetään 1 miljoonan euron valtuuden korotusta 7 miljoonasta eurosta 8 miljoonaan euroon. Valtuuden korotustarve aiheutuu tarkentuneesta kustannusarviosta etenkin päällysteiden osalta. Valtuuden korotusta vastaava lisämäärärahan tarve ajoittuu vuosille 2025-2026 ja se esitetään katettavaksi muilta hankkeilta säästyvistä määrärahoista. Hankkeelle Tornion meriväylän geometrian parantaminen ja Vaasan meriväylän sisäosan leventäminen esitetään 5 miljoonan euron valtuuden korotusta 6,5 miljoonasta eurosta 11,5 miljoonaan euroon. Valtuuden korotustarve aiheutuu suunnittelussa havaituista pohjaolosuhteiden muutoksesta johtuvista kustannusten noususta, lupaprosessiin liittyvien viivästysten aiheuttamista lisäkustannuksista ja kustannustason noususta. Valtuuden korotusta vastaava lisämäärärahatarve ajoittuu vuodelle 2025 ja se esitetään katettavaksi muilta hankkeilta säästyvistä määrärahoista.

Elinkaarirahoitushankkeiden -momentille esitetään hankkeelle E18 Muurla-Lohja 25 miljoonan euron valtuuden korotusta 700 miljoonasta eurosta 725 miljoonaan euroon. Valtuuden korotustarve aiheutuu hankkeen pitkän elinkaaren aikana tapahtuneesta kustannustason noususta koskien sopimuksen kunnossapitokustannuksia, sekä mm. sähköveron korotuksista. Elinkaarihankkeen sopimus on tehty vuonna 2005 ja indeksien nousu on toteutunut poikkeavasti sopimuksen tekohetkellä ennakoidusta. Valtuuden korotusta vastaava määrärahatarve ajoittuu vuosille 2028 ja 2029 ja se esitetään katettavaksi hankkeelta E18 Hamina-Vaalimaa säästyvistä määrärahoista, jolle esitetään vastaavasti 25 miljoonan euron valtuuden alentamista 550 miljoonasta eurosta 525 miljoonaan euroon.

Ilmatieteen laitoksen toimintamenoihin esitetään 411 000 euron lisäystä avaruustilannekeskuksen valmistelu- ja perustamisvaiheesta aiheutuviin menoihin. Avaruustilannekeskus tuottaisi avaruustilannekuvaa yhteistyössä kumppanimaiden kanssa. Tilannetietoa jaettaisiin Puolustusvoimille ja huoltovarmuuden kannalta kriittisille toimijoille.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin toimintamenoista esitetään 80 000 euron siirtoa liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenoihin käytettäväksi EU:n alaisen digitaali-infrastruktuurikonsortion kieliteknologian allianssin (ALT-EDIC) jäsenmaksuun. ALT-EDIC kehittää yhteistä eurooppalaista kieliteknologiainfrastruktuuria. Infrastruktuuri on tarkoitettu erityisesti suurille kielimalleille eli tekstiä tuottaville tekoälysovelluksille. Allianssin tarkoituksena on parantaa eurooppalaisen kielidatan saatavuutta, ylläpitää Euroopan kielellistä monimuotoisuutta ja vahvistaa Euroopan kilpailukykyä.

Vuoden 2022 talousarviossa myönnettiin määrärahaa vaihtoehtoisilla käyttövoimilla kulkevien autojen hankintatukiin sekä tietoturvaseteleihin.  Nyt edellä mainittuihin

määrärahoihin liittyen esitetään lisätalousarvioesityksessä noin 6 miljoonan euron uudelleenbudjetointia määrärahojen käyttöajan pidentämiseksi.